

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/7/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6420201957
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ama Odalošová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6420201957.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Amy Odalošovej a sudcov Mgr. Stanislavy Salajovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Mgr. Martina Štubniaka, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX C., zastúpený JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom, so sídlom Podjavorinskej 7, 811 03 Bratislava, proti žalovanému: Obec Baďan, IČO: 00 320 480, so sídlom Baďan č. 11, 969 01 Baďan, zastúpený Doc. JUDr. Soňou Kubincovou, PhD., advokátkou, so sídlom M. Rázusa 20, 974 01 Banská Bystrica, o určenie neexistencie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 24C/14/2020-217 zo dňa 09. septembra 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 %, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o ich výške.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej „súd prvej inštancie“) určil, že vo vzťahu k nehnuteľnosti - pozemku CKN parc. č. XXX/X - záhrada o výmere 1133 m², zapísanom na liste vlastníctva č. XXX pre katastrálne územie C., obec C., okres Banská Štiavnica, neexistuje právo zodpovedajúce vecnému bremenu v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. v rozsahu dielu č. 1 o výmere 46 m², vyznačenom v geometrickom pláne č. XXXXXXXX-XX/XXXX, úradne overenom dňa 18.02.2020 Okresným úradom Banská Štiavnica, katastrálny odbor pod číslom E./XXXX, v prospech Obce Baďan, IČO: 00 320 480, a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil tým, že sa primárne zaoberal v konaní otázkou naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, pričom s poukazom na argumentáciu žalovaného sa v tejto súvislosti zaoberal aj otázkou právomoci civilného súdu na konanie a rozhodovanie v predmetnom spore. Predmetom konania bolo určenie neexistencie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v rozsahu dielu č. 1 o výmere 46 m², vyznačenom v geometrickom pláne, ktoré orgán katastra zapísal do katastra nehnuteľností záznamom na základe žiadosti žalovaného na farchu časti pozemku vo vlastníctve žalobcu s poukazom na § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 66/2009 Z.z.“).

3. Súd prvej inštancie s poukazom na odôvodnenie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžrk/20/2018 a rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24S/61/2020 uzavrel,

že v prejednávanej veci orgán katastra nemá procesné možnosti komplexne preskúmať vecnú správnosť predložených podkladov. Predmetom sporu medzi stranami v prejednávanej veci bol primárne rozsah predmetného vecného bremena, pričom na posúdenie tejto otázky bolo nevyhnutné vykonať dokazovanie, ktoré orgán katastra v konaní o zázname s poukazom na procesnú úpravu vykonávať nemôže. Žalobca, ktorý je existenciou predmetného vecného bremena obmedzený, pričom spochybňuje jeho existenciu a rozsah, musí mať účinný prostriedok ochrany svojho ohrozeného, resp. porušeného subjektívneho práva, preto orgánom oprávneným a povinným poskytnúť takúto ochranu práv je v okolnostiach prejednávanej veci všeobecný súd s poukazom na čl. 1 základných princípov civilného sporového poriadku a vo veci je daná právomoc na konanie a rozhodovanie o podanej žalobe. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca má naliehavý právny záujem na podanej žalobe, pretože aktuálne nepochybne existuje na jeho strane stav právnej neistoty, pokiaľ tvrdí, že jeho pozemok v skutočnosti nie je zaťažený vecným bremenom tak, ako je toto zapísané na liste vlastníctva, t. j. v rozsahu stanovenom geometrickým plánom č. 45918279-17/2020 zo dňa 27. 01. 2020.

4. Zároveň súd prvej inštancie konštatoval, že zápis vecného bremena v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. do katastra má len deklaratórne účinky, pretože toto vecné bremeno vzniká ex lege pri splnení zákonných podmienok. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel napokon k záveru, že na vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v zmysle § 4 zák. č. 66/2009 Z. z. v požadovanom rozsahu, neboli splnené zákonné podmienky, preto žalobe vyhovel. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že z povahy veci nebolo možné žalobe vyhovieť čiastočne, resp. čiastočne ju zamietnuť, pretože úlohou súdu nie je zisťovať, kde presne, teda v ktorých miestach, prípadne predmetné zákonné vecné bremeno existuje a zaťažuje pozemok žalobcu. Pre vyhovenie žalobe postačuje, pokiaľ bolo preukázané, že u zapísaného rozsahu v zmysle geometrického plánu neboli splnené zákonné podmienky pre jeho vznik. Žalovaný nepredložil žiadne takéto zameranie, o ktorom by bolo možné konštatovať, že prípadne zodpovedá skutočnému rozsahu vecného bremena, na ktorého vznik by boli splnené všetky zákonné podmienky. Žalovanému nič nebráni takéto správne zameranie zabezpečiť a opätovne požiadať orgán katastra o zápis práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

5. O trovách konania rozhodol súd v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov a žalobcovi, ktorý bol v celom rozsahu úspešný, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. d), e), f) a g) CSP. Podľa odvolateľa súd prvej inštancie nesprávne právne vec posúdil, keď rozhodol o neexistencii práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v celom rozsahu, t. j. keď rozhodol o neexistencii tohto práva aj v časti, v ktorej toto právo zo zákona vzniklo a stále existuje, čo podľa neho vyplýva z dôkazov nachádzajúcich sa v spise. Žalobca je podľa neho povinný znášať dôkazné bremeno, a ak tvrdil, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu nevzniklo, resp. ako neskôr tvrdil, vzniklo v menšej časti, ako bolo zapísané do katastra nehnuteľností, bol povinný túto skutočnosť preukázať, ale zároveň bol oprávnený domáhať sa neexistencie len tejto časti práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Poukázal tiež na to, že prvostupňový súd mohol vyhovieť návrhu žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania, ktorým by sa presne stanovilo, v akom rozsahu právo zodpovedajúce vecnému bremenu nevzniklo, resp. neexistuje. S návrhom žalobcu na ustanovení znalca sa však súd prvej inštancie vôbec nezaoberal a ani sa s ním nevysporiadal. Zároveň súd prvej inštancie podľa žalovaného nesprávne právne posúdil existenciu naliehavého právneho záujmu a právomoc súdu. Uviedol, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu v danom prípade vzniklo ex lege nadobudnutím účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. a stále existuje, preto rozsudok súdu prvej inštancie na uvedenej skutočnosti nemôže nič zmeniť a odporuje zákonu. S tvrdením súdu prvej inštancie nesúhlasil z dôvodu, že výmazom z katastra nehnuteľností právo zodpovedajúce vecnému bremenu nezanikne, bude existovať aj naďalej, len nebude zapísané v katastri nehnuteľností. Ak žalobca mal v záujme vymazať zápis práva zodpovedajúceho vecnému bremenu z katastra nehnuteľností, tak sa mal obrátiť na príslušný správny súd. V danom prípade nejde o súkromnoprávny spor, ale o verejnoprávny spor, nakoľko obec právo zodpovedajúce vecnému bremenu nadobudla zo zákona vo verejnom záujme a pri zápise tohto práva do katastra nehnuteľností sa konalo vo verejnom záujme.

7. Odvolateľ ďalej namietal, že skutkové zistenia súdu prvej inštancie, že nebolo preukázané, kde by mala stavba predmetnej miestnej komunikácie v teréne existovať, sú nesprávne. Geometrický plán č. XXXXXXXX-XX/XXXX zamerail „pôvodnú cestu“, resp. pôvodnú hranicu cesty, ktorá bola žalovanému

vydaná. Geodet pri vypracovaní geometrického plánu vychádzal zo starých máp, z ktorých je zrejme kde išla predmetná cesta v minulosti. Len takýmto spôsobom je možné stanoviť hranicu cesty, nakoľko stavebné povolenie a ani iné doklady k danej ceste nie sú k dispozícii. Skutočnosť, kde sú v súčasnosti vyjazdené pásy, na uvedenom nič nemení. Stavebná konštrukcia cesty zostala rovnaká a z dôkazov nachádzajúcich sa v spise (statická zaťažovacia skúška a zaťažovacia skúška ľahkou dynamickou doskou) je zrejme, že konštrukcia cesty je na mieste komunikáciu viac ako postačujúca.

8. Odvolateľ nesúhlasil ani so záverom súdu prvej inštancie, že nebolo preukázané splnenie zákonnej podmienky, podľa ktorej vecné bremeno môže vzniknúť len k tým častiam pozemku pod stavbou, vrátane príľahlej plochy, ktoré vlastník stavby reálne užíva ku dňu 01. 07. 2009. Poukázal na čestné prehlásenie F. G. a A. G., z ktorých vyplýva, že časť cesty, ktorá sa nachádza na pozemku žalobcu, sa užíva vo verejnom záujme, pričom obec vykonáva jej údržbu. H. G. prehlásila, že v rámci verejnoprospešných prác zabezpečovala údržbu cesty do cintorína od plotu žalobcu. H. G. prehlásil, že kolíky, ktoré žalobca osadil na hranicu svojho pozemku, boli osadené v telese cesty a prekážali počas zimnej údržby. Týmto dôkazmi sa však súd prvej inštancie nezaoberal a ani sa s nimi nevysporiadal. Tiež p. B. na pojednávaní uviedol, že osadené hraničné body (postavené na hranici žalobcovho pozemku) zavádzali v premávke. Odvolateľ poukázal na to, že teleso cesty netvorí len vyjazdené pásy, ale aj okolie, resp. príľahlé plochy, ktoré sa s cestou využívajú, napr. pri zimnej údržbe alebo pri obchádzaní vozidiel a pod. Poukázal na § 1 ods. 3 a 4 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej „cestný zákon“) s tým, že pozemnú komunikáciu netvorí len vyjazdený pás cesty ale aj príľahlé plochy, na ktorých sa bežne nachádzajú stĺpy elektrického vedenia. To, že poza stĺp elektrického vedenia nechodili motorové vozidlá neznamená, že nejde o pozemnú komunikáciu.

9. Odvolateľ namietal, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane žalovaného, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že na pojednávaní dňa 02. 12. 2021 súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby v zmysle vyjadrenia žalobcu zo dňa 21. 08. 2020. Pripustenie zmeny žaloby žalovaný namietal s tým, že k nemu došlo bez návrhu žalobcu a poukazoval tiež na to, že nie je zrejme, k akej zmene došlo. Uznesenie vyhlásené na pojednávaní je nezrozumiteľné a nevedel, proti čomu sa má brániť. Aká zmena žaloby bola pripustená sa dozvedel až z rozsudku. Ak sa po tejto zmene žaloby žalobca domáhal neexistencie len časti vecného bremena, tak mal podľa odvolateľa zmeniť aj petit žaloby s tým, že mal presne vymedziť, v akej časti bola podľa jeho názoru miestna komunikácia nesprávne zameraná.

10. Ďalšiu vadu videl odvolateľ v tom, že prvostupňový súd neprihliadol na dôkaz predložený žalovaným dňa 09. 09. 2022 na pojednávaní z dôvodu koncentrácie konania. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný mal tento dôkaz k dispozícii už dva roky. Žalovaný uviedol, že nepredpokladal, že daná skutočnosť je sporná a o tom, že táto skutočnosť je sporná, resp. že súd vychádza z nesprávnych údajov, sa dozvedel až na pojednávaní dňa 09. 09. 2022, kde odznelo, že hranica medzi parcelami bola na meračskom náčrte vlastními odsúhlasená. Žalovaný hneď na tomto pojednávaní predložil dôkaz o tom, že na meračskom náčrte sa nenachádza podpis vlastníka – žalovaného, ale podpis inej osoby, t. j. že žalovaný ako vlastník túto hranicu nikdy neodsúhlasil. Poukázal na to, že súd prvej inštancie žalobcovi pripustil zmenu žaloby a taktiež pripustil ďalšie dôkazy, ktoré boli predkladané neskoro, napr. geometrické zameranie hranice žalobcovho pozemku bolo predložené až na pojednávaní dňa 02. 12. 2021. Súd prvej inštancie konal podľa neho v rozpore s čl. 6 ods. 1 CSP.

11. Žalovaný ďalej namietal, že nevykonal ani žalovaným navrhnuté a predložené dôkazy – čestné prehlásenie F. G. a A. G., nakoľko sa s nimi v odôvodnení rozsudku vôbec nevysporiadal.

12. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobca namietal, že nie je pravdou, že by pripúšťal existenciu vecného bremena na svojom pozemku, čo i len sčasti. Na druhej strane poukázal na to, že ani žalovaný nebol v konaní pred súdom prvej inštancie ochotný pripustiť, že by vecné bremeno existovalo v menšom rozsahu ako v tom, ktorý bol vymedzený v geometrickom pláne. Pokiaľ obe strany ako podklad pre vecné bremeno predložili súdu presné vymedzenie rozsahu v geometrickom pláne, nemožno podľa neho súdu vyčítať, že sa držal tohto podkladu a nerozhodol o vecnom bremene na inom podklade. Zároveň nemožno očakávať od žalobcu, že on bude tým subjektom, ktorý sa bude snažiť zaťažiť svoj majetok v akomkoľvek rozsahu. Nakoľko rozsah vecného bremena nie je deliteľným plnením, nemožno rozhodnúť o čiastočnom úspechu či neúspechu žaloby, nakoľko na takéto rozhodnutie by súd musel

v tomto prípade proaktívne zaobstarať dôkazy, čo je v civilnom sporovom konaní úplne vylúčené. Žalobca ďalej uviedol, že vecné bremeno na úkor jeho majetku nie je nevyhnutné, vždy sa má zriaďovať iba v nevyhnutnom rozsahu a v danom prípade podľa neho existuje jednoduchá a lacná alternatíva bez toho, aby sa musel zaťažovať cudzí pozemok. Ak aj vyjazdené koľaje v minimálnom rozsahu zasahujú do pozemku žalobcu, nie je dôvod uvažovať o vecnom bremene, pretože žalovaný vlastní v danom mieste dostatočný široký pozemok umožňujúci prejazd aj širších vozidiel bez toho, aby tieto museli zasahovať koľajou do pozemku žalobcu. Ďalej poukázal na to, že žalovaný je tým subjektom, ktorý ak má na niečom právny záujem, tak má možnosť a povinnosť predkladať správne zamerania a správne skutkové tvrdenia. Je nesprávne tvrdenie, že žalobca v tomto smere nesie dôkazné bremeno, každá strana nesie dôkazné bremeno ohľadne pre ňu priaznivých tvrdení (poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 24/2019). Odvolateľovi nesvedčí právo namietať nevykonanie dôkazov, ktoré navrhla protistrana, pričom dôkazný návrh na vykonanie znaleckého dokazovania zoberal žalobca späť na pojednávaní dňa 09. 09. 2022, preto sa súd prvej inštancie nemal v tomto smere čím zaoberať. Je v právomoci súdu konštatovať deklaratórnym rozsudkom, či právo tu je alebo nie je, a to samozrejme aj v prípadoch, kde toto právo vzniká ex lege. Práve civilný súd je tou inštitúciou, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodnúť, či právo vzniklo alebo nevzniklo. Správne súdy preskúmajú zákonnosť postupov správnych orgánov, pričom orgán katastra nie je skutkový orgán, ktorý by prejednával a dokazoval skutkovú stránku veci. Navyiac, na konanie o vykonaní záznamu sa nevzťahuje správny poriadok, čiže nie je daný ani právny rámec na akékoľvek dokazovanie pred orgánom katastra a v záznamovom konaní. Aj právo zodpovedajúce vecnému bremenu ako vecné právo pôsobiace erga omnes, ak aj bolo zapísané do katastra záznamom, zo skutkovej stránky patrí do právomoci civilného súdu, pričom civilný súd nie je viazaný stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, práve naopak, stav zapísaný v katastri nehnuteľností tvorí základ sporu, základ naliehavého právneho záujmu, pokiaľ žalobca chce dosiahnuť jeho zmenu. Mal za to, že žalovaný, ktorý namietal, že súd nesprávne skutkovo vyhodnotil kadiaľ viedla tzv. pôvodná cesta, spojil dohromady dve nespojitelné veci. Podľa neho je geometrický plán bez vecného súvisu s vecným bremenom podľa zák. č. 66/2009 Z.z. a v spise je dostatok fotografií, z ktorých vyplýva, že trávnatá plocha netvorí súčasť cestného telesa. Zo svedeckých výpovedí svedkov vyplýva, že túto plochu udržiava žalobca a jeho rodina, a pokiaľ odvolateľ tvrdí, že aj priestor za elektrickým stĺpom môže tvoriť pozemnú komunikáciu, tak potom by pozemnú komunikáciu podľa tvrdení odvolateľa mohlo tvoriť úplne čokoľvek (napr. aj rodinný dom žalobcu, ktorý priamo hraničí s cestou). Podľa žalobcu súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 02. 12. 2021 náležite a presne odôvodnil uznesenie o pripustení zmeny žaloby, odvolateľ po celý čas vedel, čo je predmetom konania a k predmetu konania sa riadne vyjadroval. Poukázal na znenie § 140 ods. 2 CSP, podľa ktorého samostatný návrh žalobcu nie je potrebný, postačuje podstatná zmena a doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdných v žalobe. Súd prvej inštancie podľa neho postupoval správne a zákonne, keď rozhodol o zmene žaloby aj bez explicitného návrhu žalobcu. Skutočnosť, že hranica na meračskom náčrte bola odsúhlasená, sporná nebola a žalovaný sa rozhodol túto skutočnosť rozporovať až na pojednávaní dňa 09. 09. 2022, teda uplatnil prostriedky procesnej obrany až na pojednávaní, teda oneskorene. Pokiaľ poukazoval na to, že súd vyhovel žalobcovi a pripustil dôkaz na pojednávaní dňa 02. 12. 2021, tak v tomto prípade išlo o dôkaz, ktorý bol navrhnutý žalobcom už v rámci repliky, teda včas. Pokiaľ žalovaný namietal, že neboli vykonané dôkazy predložené odvolateľom, a to čestné prehlásenia F. G. a A. G., poukázal na to, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie a súd ich riadne oboznámil postupom podľa § 204 CSP.

13. V rámci podanej odvolacej repliky odvolateľ zotrval na svojich odvolacích argumentoch a opätovne poukázal na to, že ak súd prvej inštancie mal za to, že žalobe nie je možné žalobe vyhovieť, tak ju mal v celom rozsahu zamietnuť. Žalobca sa totiž domáhal neexistencie celého vecného bremena, a keďže z dôkazov nachádzajúcich sa v spise je zrejmé, že vecné bremeno vzniklo a existuje, a žalobca nezmenil žalobu tak, že by sa domáhal neexistencie len časti vecného bremena, prvostupňový súd mal žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Ak žalobca mal za to, že vecné bremeno zo zákona vzniklo v menšom rozsahu ako bolo zapísané, tak sa mal domáhať neexistencie len časti vecného bremena a mal o tejto skutočnosti predložiť dôkazy. Uviedol, že dal vyhotoviť zameranie – geometrický plán, ktorý bol súčasťou spisu, rozsah tohto geometrického plánu zdôvodnil a svoje zdôvodnenie preukázal svedeckou výpoveďou geodeta. Nemal dôvod preukazovať niečo iné a má za to, že dôkazné bremeno uniesol. Mal za to, že riadne preukázal, že ide o riadnu miestnu komunikáciu postavenú zo stavebných materiálov, pričom s jeho tvrdeniami sa stotožnil aj súd prvej inštancie. Tvrdenie žalobcu, že zoberal návrh na vykonanie znaleckého dokazovania späť je podľa neho nepravdivé, pretože zo zápisnice z pojednávania zo dňa 09. 09. 2022 vyplýva, že na vykonaní tohto dôkazu už netrval. Súd podľa neho môže tento dôkaz vykonať ak má za to, že tento dôkaz je podstatný pre rozhodnutie vo veci. Odvolateľ

ďalej uviedol, že formálne oboznámenie s obsahom spisu nie je možné považovať za vykonanie dôkazov. Uvedené dôkazy boli podstatné pre rozhodnutie vo veci, nakoľko vyvracali tvrdenia žalobcu.

14. Krajský súd v Banskej Bystrici ako príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 CSP, preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP len v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP a z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

15. Súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a súčasne vec správne právne posúdil. Odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu.

16. Pokiaľ ide o žalovaným namietanú právomoc civilného súdu v danej veci konať, táto námietka je nedôvodná. V prejednávanej veci žalovaný požiadaval orgán katastra o zápis vecného bremena, v žiadosti označil stavbu predmetnej miestnej komunikácie v jeho vlastníctve a doložil vymenované listiny, vrátane geometrického plánu, z ktorého mal konkrétny rozsah vecného bremena vyplývať. Orgán katastra posúdil predložené dokumenty v rozsahu danom mu procesnými normami a právo zodpovedajúce vecnému bremenu do katastra zapísal záznamom. Predmetom sporu bol však rozsah vecného bremena, t.j. posúdenie, či skutočne vzniklo v rozsahu vyplývajúcom z geometrického plánu č. 45918279-17/2020 zo dňa 27.01.2020, pričom na posúdenie tejto otázky bolo nevyhnutné vykonať dokazovanie, ktoré orgán katastra v konaní o zázname s poukazom na procesnú úpravu § 34 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov vykonávať nemôže. Ako správne uviedol súd prvej inštancie, žalobca musí mať účinný prostriedok ochrany svojho ohrozeného, resp. porušeného subjektívneho práva, pokiaľ spochybňuje existenciu a rozsah vecného bremena. Správne vyhodnotil, že orgánom oprávneným a povinným poskytnúť takúto ochranu práv je v okolnostiach prejednávanej veci všeobecný súd, a to s poukazom na čl. 1 základných princípov CSP, podľa ktorého spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu, pričom prihliadol aj na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžrk/20/2018 zo dňa 22. 10. 2019, ktorý tiež uviedol „ak by sťažovatelia alebo ostatní spoluvlastníci dotknutí zapísaným vecným bremenom boli toho názoru, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu celkom alebo z časti k ich pozemkom nevzniklo, nič im nebráni obrátiť sa so žalobou na príslušný civilný súd“. Odvolací súd dodáva, že ide o súkromnoprávny spor, ktorého podstatou je obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu vecným bremenom bez ohľadu na to, že vzniklo zo zákona, teda ide o spor týkajúci sa súkromnoprávneho vzťahu, na ktorého prejednanie nie je určený iný orgán (§ 3 CSP) .

17. Nedôvodná je aj námietka žalovaného, že žalobca nemá vo veci daný naliehavý právny záujem. Naliehavý právny záujem na určení podľa § 137 písm. c) CSP je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia, a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla. Otázku existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu treba posudzovať výlučne s ohľadom na právny záujem žalobcu, záujem žalovaného je pri posudzovaní tejto otázky súdom irelevantný. Žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vždy vtedy, ak nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv alebo oprávnených záujmov iným procesným spôsobom. Uvedené platí aj v prípade žaloby, na základe ktorej sa žalobca domáha negatívneho určenia, t.j. že tu právo nie je (v danom prípade právo zodpovedajúce vecnému bremenu v rozsahu určenom konkrétnym geometrickým plánom). Výkon vlastníckeho práva žalobcu je nepochybne ohrozený, resp. jeho právne postavenie je neisté, preto aj podľa odvolacieho súdu má v predmetnej veci daný naliehavý právny záujem, ak predmetnou žalobou má záujem dosiahnuť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností, pričom žalobca nemá inú možnosť ani inú žalobu, ktorou by sa domáhal výmazu vecného bremena tak ako bol zapísaný.

18. Súd prvej inštancie nespochybnil argumentáciu žalovaného v tom, že zápis vecného bremena v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. do katastra má len deklaratórne účinky. Súd prvej inštancie rozhodol o neexistencii práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v rozsahu dielu č. 1 vyznačenom v geometrickom pláne a nie o neexistencii práva zodpovedajúceho vecnému bremenu v celom rozsahu ako to tvrdil žalovaný v odvolaní. Na základe vykonaného dokazovania vrátane výsluchu geodeta,

ktorý spracoval predmetný geometrický plán predložený žalovaným orgánom katastra k zápisu vecného bremena, a zisteného skutkového stavu, dospel súd prvej inštancie k správne záveru, že pre vyhovie žalobe v znení petitu, bolo preukázané, že zameranie vecného bremena v rozsahu dielu č. 1 geometrického plánu nezodpovedá skutočnému rozsahu vecného bremena.

19. Súd prvej inštancie konštatoval, že sporná miestna komunikácia ako taká skutočne existuje, je stavbou pre účely zákona č. 66/2009 Z.z., ako samostatná vec v právnom slova zmysle bola predmetom prechodu z vlastníctva štátu na obec, spĺňa pojmové znaky stavby v zmysle stavebného zákona a možno ju považovať s poukazom na § 104 stavebného zákona za povolenú stavbu podľa príslušných právnych predpisov platných v čase budovania. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie má za to, že vymedzenie predmetnej miestnej komunikácie v predložených pasportoch jej dĺžkou 285 bežných metrov a priemernou šírkou 4 m je však nepostačujúce pre identifikáciu na mieste samom. Žalovaný sám uvádzal, že zameranie umiestnenia miestnej komunikácie ako cestného telesa na pozemkoch by malo byť úlohou správneho orgánu v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej „cestný zákon“). Žiadne takéto rozhodnutie však v konaní nepredložil. Geodet C. A. C., ktorý vyhotovil geometrický plán č. XXXXXXXX-XX/XXXX, uviedol, že za hranicu vymedzujúcu rozsah predmetného vecného bremena vzal líniu, ktorou sa v roku 1973 rozdelila geometrickým plánom č. XXX-XXXX-XX (č.l. 147 spisu) pôvodná parcela č. XXX (ktorej vlastníkom bol právny predchodca žalobcu) na parcelu EN XXX/X (ktorá zostala v jeho vlastníctve) a parcelu EN XXX/X, ktorá v zmysle notárskej zápisnice z roku 1974 (č.l. 142-144 spisu) bola prevedená do vlastníctva I. C. a zároveň zamerail aj pôvodnú cestu. Potvrdil, že v jednej časti trasa určeného priebehu vecného bremena zasahuje aj za plot žalobcu. Ďalej geodet uviedol, že pri mapovaní v 80. rokoch bola vytvorená nová digitálna mapa, kde boli hranice zamerané inak. Zamerail sa skutočný stav, boli zamerané nové ploty, ktoré nezohľadňovali pôvodnú hranicu. Súd prvej inštancie mal zároveň z prešetrovania vykonaného orgánom katastra (č.l. 54 spisu) preukázané, že predmetné neskoršie mapovanie bolo vykonané v roku 1988, kedy obecná parcela č. XXX/X nebola prevzatá do obnoveného operátu a bola zapísaná do poznámky ako časť obecnej parcely CKN XXX/X. Parcela právneho predchodcu žalobcu EN XXX/X (podľa geometrického plánu z roku 1973 mala mať výmeru 1218 m²) bola prevzatá do nového katastrálneho operátu ako parcela CKN XXX – záhrada o výmere 1178 m². Podľa oznámenia orgánu katastra je parcela CKN XXX zobrazená na meračskom náčrte č. 4, kde hranicu medzi touto parcelou a (obecnou) parcelou CKN XXX/X tvorí plot vyznačený na uvedenom meračskom náčrte, pričom takto zmapovaná hranica bola vlastníckymi odsúhlasená podpisom v súpise nehnuteľností k meračskému náčrtu č. 4. Zároveň orgán katastra uviedol, že v rámci konania mapovania v roku 1988 nebola voči uvedenému podaná žiadna námietka. Na základe uvedených zistení súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že právny stav vytvorený geometrickým plánom z roku 1973, z ktorého vychádzal geodet, nie je relevantný pre stanovenie rozsahu vecného bremena vzniknutého podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktoré má odrážať užívací stav ku dňu účinnosti tohto zákona, to zn. ku dňu 01. 07. 2009, pretože v roku 1988 bolo vykonané nové zameranie. Obsahom práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je držba a užívanie pozemku pod stavbou.

20. Správne sú aj úvahy súdu prvej inštancie, ktorý na základe vykonaného dokazovania vychádzajúc z geodetického zamerania stĺpa elektrického vedenia a zamerania hranice rozsahu vecného bremena konštatoval, že je fyzicky vylúčené, že k rozhodnému dňu pre vznik vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z., žalovaný ako vlastníkom stavby miestnej komunikácie využíval časť pozemku žalobcu v tomto mieste ako cestu alebo príslušnú plochu, nakoľko táto časť je a aj bola za plotom žalobcu. V konaní bolo preukázané, že plot je v nezmenenej aktuálnej pozícii od konca 90. rokov a elektrický stĺp bol osadený v 70. rokoch. V tomto smere je podstatné splnenie podmienky užívania pozemku vlastníkom stavby tak, ako je obsah vecného bremena definovaný v zákone č. 66/2009 Z.z., preto poukazovanie žalovaného na definíciu pozemnej komunikácie podľa cestného zákona je v danom prípade bezpredmetné. Vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. môže zaťažiť pozemky len v rozsahu nevyhnutnom na riadne užívanie stavieb na nich zriadených.

21. Súd prvej inštancie mal pre vyhovie žalobe dostatočne preukázané, že pre zapísaný rozsah vecného bremena v zmysle geometrického plánu č. 45918279-17/2020 zo dňa 27. 01. 2020 neboli splnené zákonné podmienky. V okolnostiach daného prípadu však nemal sporovými stranami vytvorený priestor na presné vymedzenie rozsahu vecného bremena, pretože neboli produkované dôkazy spôsobilé takéto presné a správne vymedzenie špecifikovať. Dôkazné bremeno v tomto smere nebolo na žalobcov, pretože tento bol v riziku dôkaznej núdze ohľadom skutočností, kde

presne sa teleso cesty nachádza. Žalobca podanou žalobou reagoval na zásah do svojho práva, ktorý spôsobil žalovaný. Bol to žalovaný, kto inicioval zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností a v žiadosti označil stavbu predmetnej miestnej komunikácie v jeho vlastníctve a doložil listiny vrátane geometrického plánu, z ktorého nesprávny rozsah vecného bremena vyplýval. Preto pokiaľ v konaní vyšlo najavo, že tento rozsah vecného bremena nie je správny, bolo na žalovanom, ktorý tento stav zapríčinil, aby predložil, resp. navrhol také dôkazy, ktorými by bolo možné rozsah vecného bremena presne špecifikovať. Dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností leží na tej strane sporu, ktorá z týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, ide o tú stranu, ktorá existenciu týchto skutočností tvrdí.

22. Žalovaný neodôvodnene namietal, že súd prvej inštancie nevykonal dôkazy – čestné vyhlásenie F. G. a A. G., nakoľko sa s nimi v rozsudku nevysporiadal. Odvolací súd poukazuje na obsah zápisnice z pojednávania dňa 09. 09. 2022, z ktorej vyplýva, že súd prvej inštancie medzi listinnými dôkazmi uviedol aj čestné vyhlásenia na č.l. 79 -80 súdneho spisu, teda čestné vyhlásenie F. G. a A. G., ktoré s poukazom na § 204 CSP nečítal ani neoboznamoval s ich obsahom, nakoľko išlo o listiny, ktorých odpis bol protistrane doručený v priebehu sporu, a ich obsah nebol spochybnený. Obsahom hodnotenia dôkazov súdom je opísanie, aké zistenia vyvodil z dôkazov, a zároveň súd uvedie dôkazy, z ktorých vyplynuli rozhodujúce čiastkové skutkové zistenia. Súd prvej inštancie nebol povinný opisovať konkrétne texty listinných dôkazov v rozsudku a každý jeden dôkaz v odôvodnení analyzovať. Súd prvej inštancie náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností zhodnotil žalovaným namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť, a v rozhodnutí uviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých založil svoje rozhodnutie.

23. Pokiaľ žalovaný namietal nevykonanie znaleckého dokazovania, odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie nemohol pristúpiť k nariadeniu znaleckého dokazovania z vlastnej iniciatívy, pokiaľ žiaden takýto návrh na vykonanie dokazovania nepodala strana konania (§ 185 CSP). Tak ako žalobca disponoval právom navrhovať v konaní dôkazy (rovnako ako žalovaný), mohol navrhnúť dôkazy, pokiaľ neboli vykonané, stiahnuť, resp. na ich návrhoch netvať. Námietka žalovaného, že žalobca nemohol stiahnuť navrhnúť dôkazy je preto nedôvodná.

24. Ďalej žalovaný namietal, že súd prvej inštancie aplikoval na dôkaz predložený žalovaným na poslednom pojednávaní dňa 09. 09. 2022 sudcovskú koncentráciu konania v zmysle § 153 ods. 2 CSP. Tento procesný postup súdu prvej inštancie bol tiež v súlade s pravidlami a princípmi CSP. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť tomu, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Napr. nie je žiadateľné, aby strana sporu predkladala skutkové tvrdenia alebo dôkazné návrhy až na pojednávaní, čo by mohlo znamenať zmarenie účelu už nariadeného pojednávania a požiadavku na vytýčenie ďalšieho pojednávania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany vyhodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní, alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že súd na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Uplatnenie diskrečného práva súdu závisí od okolností konkrétneho prípadu. Oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (napr. právna zložitosť sporu) alebo subjektívnych kritérií (napr. schopnosť účastníka rozpoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti). Súd prvej inštancie v danom prípade omeškanie neospravedlnil s odôvodnením, že na dokument „Súpis nehnuteľností k vyšet. náčrtu č. 3“, predložený žalovaným na poslednom pojednávaní dňa 09. 09. 2022, neprihliadal, pretože žalovaný ho mal v čase predloženia v dispozícii už dva roky a v rovnakom čase bol oboznámený s listom orgánu katastra z 04. 08. 2020, v ktorom sa hovorí o meračskom náčrte č. 4. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie dostatočne odôvodnil svoj postup pri aplikácii sudcovskej koncentrácie konania, ktorý bol v súlade s § 153 CSP.

25. Žalovaný tiež neodôvodnene namietal, že súd prvej inštancie nesprávne procesne postupoval, keď pripustil zmenu žaloby a znemožnil tak žalovanému uskutočniť jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zo súdneho spisu vyplýva, že súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby dňa 02. 12. 2021 na pojednávaní v zmysle vyjadrenia žalobcu zo dňa 21. 08. 2020, na ktoré práve žalovaný reagoval podaním zo dňa 07. 10. 2020 s tým, že upozornil na to, že žalobca zmenil rozhodné skutočnosti, na ktorých bola žaloba založená, keď sa domáha neexistencie časti vecného bremena. Na pojednávaní pred rozhodnutím súdu žalovaný okrem iného

argumentoval, že by bolo v tejto súvislosti potrebné požiadať o zmenu žaloby. Následne súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby v zmysle § 140 ods. 2 CSP, podľa ktorého zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Súd prvej inštancie v rámci výroku rozhodnutia o zmene žaloby odkázal na podanie žalobcu zo dňa 21. 08. 2020, ktoré bolo žalovanému doručené a mal možnosť sa s ním oboznámiť. Žalovaný preto v odvolaní neopodstatnene tvrdil, že nevedel, aká zmena bola pripustená a dozvedel sa tak až v rozsudku. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/4/2021 zo dňa 28. 04. 2022, ktorý uviedol: „na rozdiel od kvalitatívnej alebo kvantitatívnej zmeny návrhu, podstatnou zmenou alebo doplnením rozhodujúcich skutočností, nedochádza k zmene žalobného petítu. Preto vyhodnotenie zásahu, doplnenia, upresnenia žalovaného nároku alebo skutočností uplatnených žalobcom v podanej žalobe podlieha hodnotiacemu úsudku konajúceho súdu, ktorý sa odvíja od žalobcom predloženého skutkového základu.“

26. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a to vrátane závislého výroku o trovách konania, ktorý žalovaný napadol. Súd prvej inštancie správne aplikoval ust. § 255 ods. 1 CSP, ohľadne ktorého žalobca v odvolaní neuviedol žiadnu konkrétnu odvolaciu argumentáciu. V konaní bol v plnom rozsahu úspešný žalobca, preto má podľa pomeru úspechu nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.

27. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi ako úspešnej strane v odvolacom konaní priznal proti žalovanému plnú náhradu trov odvolacieho konania ako procesne úspešnej strane v odvolacom konaní. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehoť plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis.
- (§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.